

BAYAANKA MACLUUMAADKA TALLAALKA

Tallaalka Raabiyada:

Waxa aad u Baahan Tahay Inaad Ogaato

Many Vaccine Information Statements are available in Somali and other languages. See www.immunize.org/vis
 Bayaanno Macluumaad Tallaal oo farabadan ayaa lagu heli karaa Af-Soomaaliiga iyo luqado kaleba. Booqo www.immunize.org/vis

1. Maxaa la isu tallaalyaya?

Tallaalka raabiyada waxaa lagaga hortagi karaa **cudurka raabiyada**.

Raabiyadu waa cudur khatar ah oo inta badan horseedi kara dhimasho.

Fayriska raabiyadu wuxuu saameyn ku yeeshaa nidaamka habdhiska dhexe ee neerfaha. Astaamaha cudurku waxay ku soo ifbixi karaan maalmo ilaa sannado kadib marka uu qofka uu u bayla noqda fayraska waxaana astaamaha ka mid ah qarow(jahwareer), dabeecad aan caadi ahayn, dhalanteed, cabsida biyaha (ka-baqitaanka biyaha), iyo hurdo la'aan (hurdo adag), astaamahaas oo ka horreeya koomada iyo dhimashada.

Dadku waxay qaadi karaan cudurka raabiyada haddii ay la xiriiraan candhuufta ama neerfaha neefka cudurka qaba, tusaale ahaan qaniinyada ama xoqidda, kadibna ay heli waayaan daryeel caafimaad oo ku habboon, taasoo ay ku jirto tallaalka loo qaato cudurka raabiyada.

2. Tallaalka raabiyada

Waxaa jira dad gaar ah oo ay haysato khatar heerkeedu sarreeyo oo la xiriirta inuu ku dhaco cudurka raabiyadu, sida dadka ka shaqeeya arrimo la xiriira xayawaano qaba cudurka raabiyada, kuwaasoo lagula talinayo inay tallaalka qaataan si ay taasi gacan uga geysato ka hortaggaa cudurka haddii uu qofka u bayla noqday fayraska dhaliya cudurka raabiyada. Haddii aad halis sare ugu jirto inaad u bayla noqota fayraska raabiyada:

- Waxaa loo baahan yahay inaad qaadatid 2 goroojo oo ah tallaaka raabiyada kuwaasoo aad kala qaadanaysid maalmaha 0 iyo maalinta 7.
- Iyadoo ku xiran hadba heerka uu gaarsiisan yahay khatarta aad ugu jirtid inuu cudurku kugu dhaco, ayaa waxaa laga yaabaa in lagugula taliyo inaad iska qaadid baaritaanka dhiigga hal ama wax ka badan ama inaad qaadatid goroojada xoojinta 3 sano gudahooda kadib marka aad qaadatid 2-da goroojo ee ugu horreysa. Bixiyahaaga daryeelka caafimaadka ayaa ku siin kara faahfaahino dheeraad ah.

Tallaalka raabiyada waxaa lagaga hortagi karaa cudurka raabiyada haddii uu qofku qaato kadib marka uu u bayla noqda fayraska. Ka dib u bayla noqoshada ama u bayla noqoshada suurtagalca ah ee raabiyada, waxaa loo baahan yahay in goobta boogta ah si wacan loogu nadififiyo saabuun iyo biyo. Haddii bixiyahaaga adeegga daryeelka caafimaadka ama waaxdaada maxalliga ah ee caafimaadka ay kugula taliyan qaadashada tallaalka, waxaa loo baahan yahay inaad tallaalka u qaadatid sida ugu dhaqsaha badan kadib u bayla noqoshada laakiin waxaa uu waxtar yeelan karaa kahor inta ayna soo bixin astaamaha lagu garto cudurka. Kadib marka ay astaamuuhu billowdaan, tallaalka raabiyadu si habسامي ah kaagama caawinayo ka hortagga cudurka raabiyada.

- Haddii aadan horey u qaadanin tallaalka raabiyada, waxaad u baahan tahay inaad qaadatid 4 goroojo oo ka mid ah tallaalka raabiyada muddo 2 todobaad ah(taasoo la qaadanayo maalmaha 0, 3, 7, iyo 14). Sidoo kale waxaa loo baahan yahay in aad qaadatid daawo kale oo loo yaqaano borootiinka difaaca raabiyada isla maalinta aad qaadatid garoojada ugu horreysa ee tallaalka rabiyada ama wax yar ka dib.
- Haddii aad horey usoo qaadatay tallaalka raabiyada, caadi ahaan waxaad u baahan tahay oo kaliya inaad qaadatid 2 garoojo oo ka mid ah tallaalka raabiyada kadib u bayla noqoshada.

Tallaalka raabiyada waxaa la bixin karaa isla wakhtiga aad qaadanaysid tallaallada kale.

3. La hadal bixiyahaaga daryeelka caafimaadka

U sheeg bixiyahaaga tallaalka haddii uu qofka qaadanayo tallaalka:

- Uu horey u qabay **dareen-celin xasaasiyadeed kadib marka uu qaatay garoojo hore oo ka mid ah tallaalka raabiyada**, ama uu lahaa wax **xasaasiyado daran, oo nolosha halis galin kara**
- Uu leeyahay habdhiska difaaca jirka oo diciifay
- Uu **qaadanayo ama uu qorshaynayo inuu qaato daawada kalooroquwiin ama daawo xiriir la leh kalooroquwiinta**
- Uu **qaatay tallaalka raabiyada waqtii hore** (daryeel-bixiyahaagu wuxuu u baahan yahay inuu ogado waqtigii aad qaadatay wax ka mid ah garoojada tallaalka raabiyada ee xilliga hore)

**U.S. Department of
Health and Human Services**
Centers for Disease
Control and Prevention

Mararka qaarkood, bixiyahaaga daryeelka caafimaadka ayaa laga yaabaa inuu dib kuugu dhigo tallaalka caadiga ah ee raabiyada (u bayla noqoshada kahor) ilaa laga gaarayo booqashada mustaqbalka. Ama waxaa laga yaabaa in bixiyahaaga daryeelka caafimaadku uu kaa qaado baaritaanka dhiigga kahor inta aadan qaadanin tallaalka raabiyada ama kadib marka aad qaadatid tallaalka si uu u go'aamiyo heerka uu gaarsiisan yahay difaacaaga jirka ee cudurka raabiyada.

Dadka qaba jirrooyinka sahlan/yaryar, sida hargabka, waxaa laga yaabaa in la tallaalo. Dadka yar xanuunsan ama si dhexhexaad ah u xanuunsan waa inay caadi ahaan sugaan illaa ay kasoo kabsanayaan inta aan la siin tallaalka caadiga ah ee raabiyada (u bayla noqoshada kahor). **Haddii aad u bayla noqotay fyraska keena cudurka raabiyada, waxaa lagaaga baahan yahay in lagu tallaalo iyadoo aan loo eegaynii jiritaanka cudurada aad qabtid hada, uurka, naas-nuujinta ilmaha, ama daciifnimada hanaanka difaaca ee jirka.**

Bixiyahaaga daryeelka caafimaadka ayaa ku siin kara maclumaad dheeraad ah.

4. Halisyada la xiriira dareen-celinta tallaalka

- Tallaalka raabiyada kadib waxaad isku arki kartaa xanuun, guduudasho, barar, ama cuncun goobta la muday, iyo madax-xanuun, lallabbo, calool xanuun, murqo xanuun, ama dawakhaad.
- Cuncun, xanunka kala-goysyada, ama qandho ayaa mararka qaarkood iman karta kadib marka uu qofku qaato qiyasaha ama goojooyinka xoojinta.

Dadka ayaa mararka qaarkood miyir beela kadib marka hawlgal-caafimaad lagu sameeyo, taasoo uu tallalkuna ka mid yahay. U sheeg bixiyahaaga haddii aad dareento dawakhaad ama isbadal ku yimaado aragaaga ama dhaguhu ku guuxaan.

Sida dawo walba ee kale, waxaa jira fursad suurtagalkeedu aad u yar yahay in uu tallaal sababo dareen-celint xasaasiyad ah ee daran, dhaawacyo kale ee halis ah, ama dhimasho.

5. Maxaa dhacaya haddii ay jirto dhibaato halis ah?

Dareen-celin xasaasiyadeed ayaa dhici karta kadib marka qofka la tallaalya ka tago rugta caafimaadka. Haddii aad aragto calaamado dareen-celin xasaasiyadeed ah oo daran (firiic, waji iyo cuno/dhuun barar, neefsashada oo adkaata, wadnaha oo degdeg u garaacma, wareer, iyo tabbar dari), wac **9-1-1** iyo gey qofka isbitaalka kuugu dhow.

Wixii calaamado kale ah ee welwel kuu keena, wac bixiyaha daryeelka caafimaadkaaga.

Dareen-celinta halista ah waa in loo sheegaa Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS (Nidaamka Warbixinta Dhacdada Daran ee Tallaalka). Bixiyahaaga daryeelka caafimaadka ayaa badanaa gudbin doona warbixintan, ama adiga laftaada ayaa sidaa sameyn kara. Booqo mareegta VAERS ee www.vaers.hhs.gov ama wac **1-800-822-7967**. VAERS *waxaa kaliya loogu talagalay wargelinta dareen-celinta, oo shaqaalaha VAERS ma bixiyaan talo caafimaad.*

6. Sideen wax badan u ogaan karaa?

- Waydii bixiyahaaga daryeelka caafimaadka.
- Wac waaxda caafimaadka ee deegaankaaga ama gobolkaaga.
- Booqo mareegta Food and Drug Administration, FDA (Maamulka Cuntada iyo Daawooyinka) si aad uga hesho tilmaamaha ku jira xirmada tallaalka iyo maclumaad dheeraad ah barta www.fda.gov/vaccines-blood-biologics-vaccines.
- La xiriir Centers for Disease Control and Prevention, CDC (Xarumaha Xakamaynta iyo Ka Hortagga Cudurrada):
 - Wac **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** ama
 - Booqo mareegta CDC ee cudurka raabiyada www.cdc.gov/rabies

